SIYOSAT

UDK: 32.075P27 DOI: 10.56292/SJFSU/vol29_iss5/a28

“FUQAROLARNING O‘ZINI-O‘ZI BOSHQARISH ORGANLARINING-MILLIY DEMOKRATIK INSTITUT SIFATIDAGI O‘RNI”

“РОЛЬ ОРГАНОВ САМОУПРАВЛЕНИЯ ГРАЖДАН КАК НАЦИОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧЕСКОГО ИНСТИТУТА”

“THE ROLE OF CITIZENS' SELF-GOVERNMENT BODIES AS A NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTION”

[1]Raximov Ilxomjon Azimjonovich

[1]Farg‘ona politexnika instituti Ijtimoiy fanlar va sport kafedrasi assistenti

Annotatsiya

Maqolada so‘nggi yillarda O‘zbekistonda yuz berayotgan o‘z-o‘zini boshqarish organlari borasidagi islohotlar va ijobiy o‘zgarishlar hayotning barcha sohalariga jadal kirib borayotganligi, “Xavfsiz mahalla” tizimining o‘z–o‘zini boshqarish tuzilmasidagi ahamiyati, “Xavfsiz mahalla” tizimini amalga oshirishda “mahallabay” ishlash tizimining afzalliklari, mahallalarda jinoyatchilikni oldini olish borasidagi “Xavfsiz mahalla” konsepsiyasini o‘rganish haqida ma’lumot berilgan.

Tadqiqot metodlari olib borishda muammoga doir siyosiy, sosiologik, pedagogik adabiyotlarni qiyosiy-tanqidiy o‘rganish, tahlil etish usullaridan foydalanilgan.

Tadqiqot natijasida Mamlakatimizda “Xavfsiz mahalla” tizimining mahallalarda joriy qilinishi yuzasidan takliflar berilgan.

Аннотация

В статье отмечается, что реформы и позитивные изменения в органах самоуправления, происходящие в Узбекистане в последние годы, стремительно проникают во все сферы жизни, значение системы "Безопасное соседство" в структуре самоуправления, преимущества операционной системы "Соседство" при внедрении системы "Безопасное соседство", предоставлена информация об исследовании концепции “безопасного района” по предотвращению преступности в микрорайонах

В методах исследования использованы методы сравнительного и критического изучения и анализа политической, социологической, педагогической литературы по проблеме.

В результате исследования были сделаны предложения по внедрению системы «Безопасное соседство» в микрорайонах нашей страны.

Abstract

The article notes that the reforms and positive changes in self-governance in Uzbekistan in recent years have rapidly penetrated into all spheres of life, the importance of the "Safe Neighbourhood" system in the structure of self-governance, the advantages of the "Neighbourhood" operating system in the implementation of the "Safe Neighbourhood" system, provides information on the study of the concept of "safe neighbourhood" to prevent crime in neighbourhoods.

Methods of comparative-critical study, analysis of political, pedagogical literature in research methods were used.

As a result of the study, proposals were made for the implementation of the “Safe Neighborhood” system in the neighborhoods of our country.

Kalit so‘zlar: *Mahalla va nuroniylarni qo‘llab-quvvatlash vazirligi, “Obod va xavfsiz mahalla” tamoyilini joriy etishning 2020—2024 yillarga mo‘ljallangan konsepsiya, “mahalla – sektor – Xalq qabulxonasi–mahalla”,“Mening mahallamda jinoyat sodir bo‘lmasligi kerak”, “mahallabay”, Millatlararo totuvlik, Mahalla buydjeti.*

Ключевые слова: *Министерство по делам микрорайона и поддержки сообществ, концепция реализации на 2020-2024 годы принципа «процветающее и безопасное соседство», «махалла – сектор – общественная приемная – соседство», «Преступность в моем районе» «не должна», «махаллабай», межнациональное согласие, районный бюджет.*

Key words: *On the organization of the activitiyes of the Ministry of Support of Mahall and the older generation, the concyept of implementation of the principle of a prosperous and safe proximity to 2020-2024, the Mahalla-the sector-the folk techniquye-the Mahalla, “crime should not occur in my mahalla”, “mahallabai”, Interethnic harmony, neighborhood procurement.*

KIRISH

Mahalla o‘zbek halqining ijtimoiy hayotida azaldan jamoa bo‘lib yashashning eng oliy shakli bo‘lib kelgan. Birgina tarixiy ilmiy manba bo‘lgan “Avesto” misolida katta patriarxal oilalarning mavjudligi va uning atrofida kishilarning birlashuvi mahallaning qanchalik muhim ahamiyatga ega bo‘lganligidan dalolat beradi. Mahalliy jamoalarni, mahalliy darajada o‘zini o‘zi boshqarishni tashkil etishning bu shakli asrlar osha behisob sinovlardan muvaffaqiyatli o‘tib yashab kelmoqda. Bugungi kunda ham u tarix mulkiga aylanib qolayotgani yo‘q. Balki borgan sari takomillashib mahalliy xalqlar hayotini tashkil etishning betakror namunasi sifatida dunyo jamoatchiligining tobora qiziqishini uyg‘otmoqda. Chuqur tarixiy ildizlarga ega bo‘lgan, xalqning kundalik hayotini tashkil etib va yo‘lga solib turgan mahalla demokratik poydevorga asoslangan muntazam axloq-odob tizimini keltirib chiqaradi. Bular davrlar sinoviga dosh bergan o‘zaro yordam, keksalarga hurmat, hamma jamoa a’zolarining tengligidir.

SIYOSAT

ADABIYOTLAR TAHLILI

Tadqiqotni olib borishda muammoga doir tarixiy, siyosiy, falsafiy, sotsiologik, psixologik, pedagogik adabiyotlarni qiyosiy-tanqidiy o‘rganish, tahlil etish, tarixiylik va mantiqiylik usullaridan foydalanilgan.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Shuni alohida qayd etish kerakki, garchi, mahalla mamlakatimizda ko‘p asrlardan buyon mavjud bo‘lsa-da, O‘zbekiston davlat mustaqilligiga erishgandan keyingina u munosib ijtimoiy-xuquqiy maqomga ega bo‘ldi. Mahallalarning qayta shakllantirilganligi aholi keng qatlamlarini davlat va jamiyat ishlarini boshqarishga faol jalb etishga, siyosiy madaniyatni yuksaltirishga xizmat qiluvchi muhim xuquqiy demokratik qadriyat hisoblanadi[1,50].

Mamlakatimiz mustaqil rivojlanishining dastlabki kunlaridanoq fuqarolar o‘zini o‘zi boshqarish organlarining jamiyatimiz hayotidagi roli va ahamiyatini oshirishga katta e’tibor qaratildi. 1992-yilda “Mahalla” Respublika xayriya jamg‘armasi tashkil etilganligi[2] 1993-yilda “Fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari to‘g‘risida”[3] gi qonun qabul qilinganligining o‘zi ham mahallalarning davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlanayotganligiga yorqin dalil bo‘la oladi.

Nazarimizda, Sohibqiron Amir Temurning “Kuch – adolatdadir” degan mashhur iborasi fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari faoliyatining mazmunini juda aniq qilib belgilab bergani shundaki, mahalliy turmush masalalarini adolatli hal etmay turib va har bir kishiga insonparvarlik ko‘rsatmay turib, aholining madadiga umid qilish, oldinda turgan vazifalarni samarali hal etib bo‘lmaydi. Yurtimizdagi tinchlik va osoyishtalikni, xalqimizning xotirjam mehnat qilishini ta’minlashda mahalla ahlining xizmati katta.

Shuningdek, Mamlakatimizda faoliyat ko‘rsatayotgan turli fuqarolik jamiyati tuzilmalariga nisbatan xalqaro miqyosdagi sub’yektlarning munosabati hamisha ham xayrixoh emas edi. Jumladan, O‘zbekistonning ko‘pgina an’anaviy ijtimoiy boshqaruv tuzilmalariga o‘z davrida sovet hukumati, davlatimiz mustaqillikni qo‘lga kiritgan dastlabki davrlarida esa inson huquqlarini himoya qilish bo‘yicha AQSH nodavlat xalqaro tashkiloti “Xuyuman Rayts Votch” qarshi chiqdi. Mazkur tashkilot faoliyatida mamalakatimizdagi an’anaviy o‘zini o‘zi boshqarish organlari tizimining milliy qadriyatlar bilan bog‘liq jihatlarini qisqatirish, uning vakolatlarini cheklash, undan tashqari, O‘zbekiston qonunlari bilan faoliyati cheklab qo‘yilgan diniy ekstremistik guruhlar a’zolarini himoya qilish orqali qo‘llab-quvvatlash singari jihatlar kuzatildi[4].

Mustaqillik yillarida, ayniqsa, oxirgi yillarda Respublikamizda mahallaning yanada rivojlanishiga uning ravnaq topishiga gullab-yashnashi uchun e’tibor yanada kuchaytirilmoqda. Aynan mahallalarda shakllangan milliy, o‘zimizgagina xos bo‘lgan demokratiyani izchil targ‘ib qilish xalqimizning eng yaxshi udum va an’analarini keng ommalashtirish, yoshlarni milliy istiqlol g‘oyasi ruhida tarbiyalashda mahallaning rolini o‘rganish, tadqiq qilish dolzarb hisoblanadi.

Mavjud adabiyotlarda mahallaning ko‘p ming yillik tarixga ega ekanligi haqida ma’lumotlar ko‘plab uchraydi. Masalan, mahalla» atamasi ilk bor o‘rta asr mualliflaridan biri Abu Bakr Narshaxiyning «Buxoro tarixi» asarida VIII asr boshlaridagi Buxoroning ichki kvartallarini belgilash uchun qo‘llanilgan [5,52]. Alisher Navoiy o‘zining “Hayrat ul-Abror” asarida mahallani “mahalla shahar ichidagi shaharcha”dir deb ta’riflaydi. Shuningdek, bobomiz Amir Temur barpo etgan markazlashgan davlatda ham temirchilar, qurolsozlar, tikuvchilar, charmdo‘zlar, kulollar, quruvchilar va boshqa hunarmandlar bir joyda mehnat qilib hayot kechirganlar. Bu masalada “Temur Tuzuklari”da yozilishicha, buyuk bobomiz Amir Temur o‘zi barpo etgan bepoyon va qudratli saltanatni boshqarishda mahalla mutasaddi shaxslariga tayangan. Ular bilan doimiy muloqot, mashvaratda va maslahatda bo‘lgan, kezi kelganda ularning faoliyatini qo‘llab-quvvatlagan va fikrlariga tayanib ish tutgan. Asarda, jumladan, shunday deyiladi: “Tajribamdan ma’lum bo‘ldiki, kengash ikki turli bo‘lur. Biri-til uchida aytilgani, ikkinchisi- yurakdan chiqqani. Til uchida aytilganini shunchaki eshitardim. Yurakdan aytilgan maslahatni esa jon qulog‘im bilan eshitardim va dilimga joylardim”[6, 22].

Mustamlakachilar mahalliy boshqaruv idoralariga mas’ul shaxslar tanlanishida nihoyat xushyor ish tutib, basharti ilg‘or, taraqqiyparvar va millatparvar kishilar volost, hatto mahalla boshqaruvchisi, oqsoqol, yuzboshi, ellikboshi yoki qozi sifatida saylanib qolsa, ularni lavozimga tasdiqlamaslik uchun turli hiyla-nayranglar ishlatganlar. “Turkiston o‘lkasini boshqarish haqidagi nizom” deb atalgan hujjat esa ularga bu borada keng faoliyat maydonini yaratib bergan. Chorizmning ushbu ma’muriy siyosatidan asosiy maqsadi, o‘lkaning iqtisodiy jihatdan qonini

so‘rish, ma’naviy-ruhiy maqsadi piravard natijada, O‘rta Osiyo xalqlarini ruslashtirish bo‘lgan. Rossiya imperiyasi o‘lkamizda o‘zbek davlatchiligining barcha ko‘rinishlarini tag-tugi bilan yo‘qotish va ruscha idora uslubini qat’iy joriy etish bo‘yicha izchil ish olib borganligini to‘la tasdiqlaydi. Lekin shunday sharoitda ham xalqimiz o‘z irodasi bilan tanilgan mahalla boshqaruvi sinovdan mardonavor o‘tgan. Samarqand, Toshkent, Andijon, Qo‘qon va boshqa yirik shaharlar dahalarga, ular esa o‘z navbatida mahallalarga bo‘linib, ularga oqsoqollar boshchilik qilgan.

XX asrning boshlaridayoq mahallalar daxa boshliqlari-mingboshilar saylaydigan yuzboshi (oqsoqollar) tomonidan boshqarilgan. Yuzboshi va uning yordamchilari mahalladagi barcha jamoat ishlari va marosimlarni boshqarganlar, shuningdek fuqarolarning shahar yig‘inlari va shahar muassasalarida mahalla manfaatlarini himoya qilganlar.

Mahallalarning asosiy vazifalari: marosimlarni birgalikda o‘tkazish, o‘z hududini batartib saqlash va obodonlashtirish, yosh avlodni ijtimoiy ruhda tarbiyalash, jamiyat hayotida tartib saqlanishini ta’minlash, barcha an’anaviy me’yorlarning bajarilishi ustidan nazorat o‘rnatish, urf-odatlarga roya qilish va ularni buzgan, jamoat majburiyatlaridan bo‘yin tovlaganlarni jazolashdan iborat bo‘lgan. Mahalla rahbariyati ariq-xovuzlarni tozalash, ko‘chalar, yo‘llar qurish va mahalla obodonchiligi bilan bog‘liq boshqa jamoat ishlarini uyushtirganlar. Bu ishlarning barchasi aksariyat hollarda birgalikda hashar yo‘li bilan amalga oshirilgan.

Afsuski, Sovet hukumati mahallaga o‘z umrini yashab bo‘lgan o‘tmish sarqiti sifatida qaradi. Shundan kelib chiqib, u an’anaviy milliy boshqaruvni bekor qilish yo‘li bilan bu yerda sanoatlashgan “ilg‘or” jamiyatni qaror toptirish siyosatini joriy etishga kirishdi. 20-yillar boshlaridan sovet hukumati mahallalar vazifasini cheklash, o‘ziga bo‘ysundirishga intildi, bu hol mahalla faoliyatiga o‘zining salbiy ta’sirini ko‘rsatdi. Biroq mahalla o‘zining yashovchanligini namoyon etib, an’anaviy hayot va aloqa tarziga qarshi har qanday xujumlarga va ularni yo‘qotish yo‘lidagi urinishlarga dosh berdi. U ilgarigi urf-odat va rasm-rusumlarni saqlab qolishi vazifasini a’lo darajada amalga oshirdi.

O‘zbeklarning milliy qadriyatlari, ijtimoiy tuzilmalariga qarshi chiqqan sovet hokimiyati mahalla bilan olishishda yon berishga majbur bo‘ldi. Bu kurashda ushbu totalitar tuzumning necha ming yillardan beri o‘zbek halqining an’anaviy yashash tarzi bo‘lgan mahallaga tishi o‘tmadi. 1932-yilda "O‘zbekiston shaharlaridagi mahalla qo‘mitalari to‘g‘risida Nizom" chiqdi. 1938-yilga kelib mahallaga hujum umuman to‘xtatildi. Ular yangi sosialistik tuzilmalar bilan birga mavjud bo‘lishi, bu tuzilmalarni to‘ldirishi kerak, degan tamoyil to‘liq e’tirof etildi. Biroq shunga qaramasdan, 1961-yil avgustda O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashi tomonidan chiqarilgan “Respublika shahar, qishloq, posyolkalaridagi va ovullardagi mahalla qo‘mitalari to‘g‘risidagi” nizomda ham Mahallaga yuridik shaxs maqomi berilmagan edi. “Mahalla qo‘mitalari biron-bir moliyaviy xo‘jalik faoliyati bilan shug‘ullanishi mumkin emas” edi.

Bugun o‘zining mustaqil boshqaruv faoliyatiga ega bo‘lib borayotgan fuqarolar yig‘inlari o‘zini o‘zi boshqarish organlari sifatida fuqarolik jamiyatini shakllantirishda juda muhim institut bo‘lib, mustaqillik yillarida ushbu institut faoliyatini yanada rivojlantirishga katta e’tibor qaratildi. Jumladan; ta’bir joiz bo‘lsa, “Yangi O‘zbekiston-yangi mahalla” iborasining paydo bo‘lganligini o‘zi ham bu sohada tub o‘zgarishlar yuz berganligidan dalolat beradi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-son 2017-2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi, 2017-yil 3-fevralda yangi tahrirda qabul qilingan PF-4944-son «Mahalla institutini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi, 2018-yil 27 iyundagi PF–5467–son “Obod mahalla” dasturi to‘g‘risida”gi, 2018-yil 15-oktyabrda imzolangan “Fuqarolar yig‘ini raisi (oqsoqoli) saylovi to‘g‘risida”gi Qonun, 2020-yil 18-fevraldagi PF–5938-sonli “Jamiyatda ijtimoiy-ma’naviy muhitni sog‘lomlashtirish, mahalla institutini yanada qo‘llab quvvatlash hamda oila va xotin-qizlar bilan ishlash tizimini yangi darajaga olib chiqish chora–tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmonlari, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020- yil 18-fevraldagi PQ-4602-sonli “O‘zbekiston Respublikasi mahalla va oilani qo‘llab–quvvatlash vazirligi faoliyatini tashkil etish etish to‘g‘risida”gi Qarori, Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 23-fevraldagi “Fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari faoliyatida faol ishtirok etib kelayotgan fuqarolarni rag‘batlantirish tartibini joriy etish to‘g‘risida”gi 99-son qarori, 2021-yil18-iyundagi “Fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari faoliyatini yanada takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi VM-380-sonli O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-sonli Farmoni, 2022-yil 1-martdagi “Oila va xotin-qizlar bilan ishlash, mahalla va nuroniylarni qo‘llab-

quvvatlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” PF-81-son Farmoni hamda sohaga oid boshqa me’yoriy-huquqiy hujjatlarda mahalla instituti faoliyatini yanada rivojlantirishga oid yangi bosqichni boshlab berdi. Shuningdek, Prezidentimizning kelgusida “Nuroniy” va “Mahalla” jamg‘armalarining xodimlar shtatlarini ko‘paytirish va moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, jamiyatimiz hayotida ularning o‘rni va mavqeini yanada oshirish bo‘yicha qo‘shimcha choralar ko‘riladi”, deb ta’kidlagani muhim bunda muhim ahamiyat kasb etadi.

Jumladan; Mahalla va nuroniylarni qo‘llab-quvvatlash Tuman (shaharlar) bo‘limlari o‘zlariga yuklangan vazifalar va funksiyalarni amalga oshirish uchun quyidagi huquqlarga ega:

- davlat organlari va tashkilotlaridan statistik, tahliliy materiallar, xulosalar va boshqa ma’lumotlarni so‘rash va olish;
- davlat organlari, ilmiy muassasalar va boshqa tashkilotlarning hududiy bo‘linmalari rahbarlari hamda mutaxassislarini jalb qilish, ishchi guruhlar tuzish;
- davlat organlari va tashkilotlari hududiy bo‘linmalari rahbarlariga mahalla, nuroniylar va keksalar to‘g‘risidagi qonunchilik hujjatlari buzilishi, ularni keltirib chiqaruvchi sabab va shart-sharoitlarni bartaraf etish bo‘yicha ko‘rib chiqilishi majburiy bo‘lgan taqdimnomalar kiritish;
- mahalla, nuroniylar va keksalar huquqlari hamda qonuniy manfaatlarini ko‘zlab sudlarga ariza (shikoyat) va da’volarni kiritish;
- mahallalar faoliyatini qo‘llab-quvvatlash hamda nuroniylar va keksalarga har tomonlama yordam ko‘rsatishga doir tashabbuslar bilan chiqish hamda takliflar kiritish;

mahalla va nuroniylarni qo‘llab-quvvatlash sohalarida alohida o‘rnak ko‘rsatgan xodimlarni davlat mukofotlariga taqdim etish uchun takliflar kiritish[7].

XULOSA

Bugungi kunda Yangi O‘zbekistonda o‘zini o‘zi boshqarish organlari sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar jarayonini tadqiq etish, holisona baho berish bilan bog‘liq;

Respublikamizda o‘zini o‘zi boshqarish organlarining demokratik mezonlarini, fuqarolik jamiyati qurilishida tutgan o‘rni va ahamiyatini keng o‘rganish, tadqiq qilish, bu sohada amalga oshirilgan ishlarni yanada jadallashtirish maqsadga muvofiq;

Fuqarolik jamiyatini shakllantirish jarayonida fuqarolarning huquqiy madaniyatini yuksaltirish orqali ularni o‘zini o‘zi boshqarish organlaridagi siyosiy faolligini oshirish;

Fuqarolik jamiyatini shakllantirishda o‘zini o‘zi boshqarish organlarining o‘rnini va rolini yanada chuqurroq o‘rganishga qaratilgan xulosa, taklif hamda tavsiyalar ishlab chiqishga bo‘lgan ehtiyoj bilan belgilanadi.

Bu borada esa quyidagi ishlarni amalga oshirish orqali ushbu institut faoliyatini yanada faollashtirish kerak;

Demokratik huquqiy davlat va fuqarolik jamiyatini barpo etishda fuqarolar yig‘inlarida faoliyat olib borayotgan mutasaddi rahbarlarning avvalo huquqiy va siyosiy bilimini oshirish;

Fuqarolar yig‘inlarining raislari (oqsoqollar) va ularning maslahatchilarining mahalliy hokimiyat organlari bilan teng huquqlilik asosida faoliyat olib borishlarining qonuniy asoslari ishlab chiqilganligini ularga tushintirib borish;

Fuqaro yig‘inlari mahallalarda o‘z vazifalarini olib borayotgan rais va maslahatchilari uchun yilda ikki marotaba seminar-trening tashkil qilinib, unda O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi deputatlari, Oliy ta’limning yetakchi professor – o‘qituvchilarini ham jalb etish maqsadga muvofiqdir.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Odilqoriyev X.T. Konstitusiya va fuqarolik jamiyati. -Toshkent. Sharq, 2002. B.50.
2. Respublika “Mahalla” xayriya jamg‘armasini tashkil etish to‘g‘risida. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni // Xalq so‘zi. 1992. 2-sentyabr.
3. “Fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari to‘g‘risida” gi O‘zbekiston Respublikasi qonuni. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisning Axborotnomasi, 1999№5, 110-modda.
4. Latipov Ch. Kim qonunni buzmoqda… mahallami, Myuman Rays Votchmi // Xalq so‘zi. 2003. 1 oktyabr.
5. Abu Bakr Muxammad Ibn Ja’far an-Narshaxiy. Buxoro tarixi. – T., 1993. – B. 52.
6. Amir Temur. Temur tuzuklari. – Toshkent, Yoshlar nashriyot uyi. 2018 –B. 22.
7. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “O‘zbekiston Respublikasi mahalla va nuroniylarni qo‘llab-quvvatlash azirligi faoliyatini tartibga soluvchi ayrim normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to‘g‘risida” gi qarori. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 01.06.2022-yildagi 292-son Toshkent.